

YÖNETİMSELLİK YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE MEDYASINDAN SÖYLEMSEL VE SİMGESEL YANSIMALAR: YÜKSELEN YENİ MİLLİYETÇİLİK

Cansu IŞIK¹

Özet

Simgesel ve söylemselin etki boyutu olarak ifade edilebilecek “kültürel” imlemenin temsil pratiklerinde Türkiye Medyasından yükselen “yeni milliyetçilik” değerlendirilecektir. Özellikle de anlamın üretildiği “iletişimsel model”, yani simgeleyen ya da tasvir eden dil, işaretler ve görüntü bir süreci betimlemektedir. Mesajların ve anlamların alıcısı, aynı zamanda “anlamlandırmanın” da pratiğidir. Bu bağlamda temsil tek yönlü bir aktarıcı olmaktan ziyade, “simgesel” ve “söylemsel”dir. İletişimsel modelin göstergebilimsel yaklaşımı, kültür ve temsilin nasıl işlediğine dair genel bir model sunmaktadır. Türkiye’de ve Avrupa’daki milliyetçi ve aşırı sağcı siyasi oluşumlar seçimlerde kazanımlarla çıkıyor. Bazı siyasi hareketler iktidarda kendilerine yer bulurken, kimileri ana muhalefet konumuna yükseliyor. Özellikle de “küreselleşme, göç, ulusal kimliklerin çözülmesi ve AB gibi” konularda bir memnuniyetsizlik dalgasının tepkisi olduğu yönünde yorumlar söz konusudur. Siyasalın ve toplumsalın bilgisi bu anlamda medyadan bağımsız değildir. Aynı zamanda yorumları içeren bir inşadır. Bu bağlamda simgeselin ve söylemselin çerçevesinde Türkiye’de yükselen “yeni milliyetçiliğin kültürel temsillerine” ve “içerimlerine”, göç krizinde belirginleşen medyanın söylemsel ve simgesel temsillerini yönetimsellik yaklaşımı çerçevesinde, farklı bakış açısına sahip gazete incelemesi (Cumhuriyet ve Hürriyet) ile birlikte değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Milliyetçilik, Yönetimsellik, Göç

JEL Kodları: F22

DISCURSIVE AND SYMBOLIC REFLECTIONS FROM TURKISH MEDIA WITHIN THE FRAMEWORK OF GOVERNMENTALITY APPROACH: RISING NEW NATIONALISM

Abstract


Symbolic and discursive effect size can be expressed as "cultural" rising from the roll in practical bookmarking represent Turkey Media "new nationalism". I'll try to understand. Especially the "communicative model" in which meaning is produced, that is, the language that symbolizes or depicts, signs and images describe a process. The receiver of messages and meanings is also the practice of "making sense". In this context, representation is "symbolic" and "discursive" rather than a one-way transmitter. The semiotic approach of the communicative model provides a general model of how culture and representation work. Nationalists in Turkey and in Europe with extreme right-wing political formations and tactics election gains. Some political movements find their place in power, while others rise to the position of the main opposition. There are comments that there is a response to a wave of dissatisfaction especially on issues such as "globalization, immigration, dissolution of national identities and the EU". Political and social knowledge is not independent from the media in this sense. It is also a construction that includes comments. I would like to say that argument is a way of "looking". In this context, rising in Turkey within the framework of the symbolic and discursive's "cultural representation to the new nationalism" and "the implications of the" migration of the media which intensified in the crisis discursive and symbolic representations of governmentality approach and newspaper review (Republican and Freedom) I will evaluate with.

Keywords: New Nationalism, Governmentality, Migration

JEL Codes: F22

1. GİRİŞ

Milliyetçilik ideolojisinin, sağ popülizm ile eklemlenmesi ve göç karşıtlığı gibi söylemler ile gündemde kaldığı tartışması mevcuttur. Bu gündemin en yoğun olay örgüsü ise, 2011 yılında Ortadoğu ülkeleri arasında Tunus, Mısır, Libya ve Suriye’de yönetime karşı başlayan protesto hareketleri ile önemli gelişmeler üretti. Bu protesto hareketlerinden sonra, Türkiye’ye ilk Suriyeli mülteci geçişi Nisan 2011 sonrasında en az 6-9 milyon arasındaki insanın evini terk etmesi ile başladı. Suriye’de 15 Mart 2011’de

¹ 100/2000 YÖK Doktora Bursu Öğrencisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Aydın, Türkiye, cansusk@yahoo.com,  ORCID ID: orcid.org/0000-0001-9080-4456

başlayan rejim karşıtı gösterilerin kısa zamanda ciddi çatışmalara ve ardından bir iç savaşa dönüşmesiyle birlikte, ülkeden diğer komşu ülkelere doğru bir göç hareketi dalgası yaşanmaya başlamıştır. Avrupa’da aşırı sağ/radikal sağın, popülist sağa evrilerek Avrupa siyasi ikliminde yükselişe geçmesi olarak kayda geçmiştir (Erdoğan, 2016: 317).

Foucault, yönetimsellik yaklaşımını, günümüz modern politika yapım süreçlerinde politik iktidara sorumluluk yükleyen kolektif iktidar tipi olarak ele almaktadır. Özellikle “göç, güvenlik, nüfus” gibi alanlarda bireye ve toplumsal gruplara nüfuz eden biyopolitika kavramı, yönetimsellik yaklaşımıyla iç içe okunabilir. Michel Foucault, “Biyopolitikanın Doğuşu” adlı kitabında ele aldığı yeni iktidar aygıtları ile ilgili olarak tartışmıştır. “Biyopolitika”, “nüfus, göç, bilgi” üzerinden şekillenen küresel güç ilişkilerini kapsayan ve 20. yüzyıl sonları itibarıyla daha çok denetim toplumu içerisinde, yönetimsellik tekniklerini ifade eden siyasal bir olgu olarak öne çıkmaktadır (Koç, 2018: 194). Bu bağlamda, göç krizinde medyada belirginleşen risk toplumu yaklaşımlarından “yönetimsellik” biyopolitika kavramı ile popülizmin gündeminin sorgulanmasına neden olmuştur. Sibel Karabel’in makalesinde “son on yıllık zaman diliminde aşırı sağ partilerin Avrupa genelinde yaklaşık yüzde ona yükseldiğini” vurgulamasının önemli olduğunu belirtmek isterim. *2008-2018 yılları arasında AB’ye üye devletler arasında aşırı sağ popülist partilere oy veren profilin araştırıldığı bir çalışmanın bulgularına göre, söz gelimi İtalya’da aşırı sağ partilere oy verme oranı 2008 yılında yüzde 8 iken 2018’de yüzde 50’yi buluyor. Polonya’da bu oran yüzde 32 ve yüzde 51, Fransa’da yüzde 13 ve yüzde 27, Almanya’da yüzde 10 ve yüzde 21, Yunanistan’da yüzde 17 ve yüzde 54 ve Macaristan’da yüzde 43 ve yüzde 65 olarak* görüldüğü belirtilmiştir (Karabel, 2018).

Ekonomik krizler ve güvensizlik hissi, 2015 yılında Avrupa’nın yüzleşmek zorunda kaldığı göçmen krizi, göç ve güvenlik teması gibi başlıklar aşırı sağ partilerin yükselişe geçmesine zemin hazırladı. “Yabancıların ve ötekinin” inşası gibi imlemeler, medyada simgesel ve söylemsel siyasal zeminde görünürleştirilerek hissettirdi. Bu süreçte, Donald Trump’ın Dünya Ekonomik Forumu 2017 konuşmasındaki küreselleşme karşıtı konuşması ile FN lideri Marine Le Pen’in Fransa 2017 cumhurbaşkanlığı seçim süreci boyunca kullandığı “küreselleşmeciler ve vatanperverler” söylemi de popülist sağ akımı güçlendirdi. Göç olgusu, bu sürecin yansımalarında bir kırılma noktasıdır. İngiltere’deki Brexit referandumu da göç ve AB karşıtlığı üzerine kurması bağlamında önemli. Üstelik bu süreç, “popülist sağ” akımın Avrupa’da ideolojik içerimlerinin sorgulanmasına neden oldu. Çeşitli protestolara ve gösterilere de tanıklık edildi. Örneğin, Fransa’da 17 Kasım 2018 tarihinde başlayan sarı yeleklilerin eylemleriyle başlayan kısa sürede Belçika, Hollanda ve Macaristan gibi Avrupa ülkelerine yayılan protestolar, kapitalist sistemin ve popülizmin gündeminin de sorgulanmasına yol açtı. *Fransa’da Sarı Yelekliler Protestoları* ardından bu protestolara eklenen *Kara Yelekliler* hareketi protestolar dalgasının “göç, sağ politik popülizm, sağ ve sol ideolojinin eklemelenmesi” gibi yeni milliyetçiliğin görünümüleriyle yüzleştirdi (Euronews, 2019). Bu protestolar dalgasında sağ ve solun ortak birliği temasında çeşitli tartışmalar var. Yeni milliyetçiliğin popülizm ile iç içe geçmesi üzerine kurulu bu tartışmada, medyanın temsil sorununda yönetimsellik yaklaşımı çerçevesinde “siyasal boyutunun” güçlü ve yayılım etkisinin “sıçrayıcı” olduğu söylenebilir. Bu bağlamda yeni milliyetçiliğin yüzeye çıkmasının nedenleri üzerinde duruluyor:

1. “Küreselleşmeden dolayı toplumlar kendi kültürlerine sahip çıkıyor.
2. “Dünyada değişik sebeplerden dolayı ortaya çıkan göç dalgalarına yerel tepkiler oluşuyor” (Oğan, 2018).

Bu bağlamda, yönetimsellik yaklaşımı, “göç, güvenlik, nüfus” gibi konularda, yeni milliyetçiliğin popülizm ile iç içe geçmesi ile tarihsel hafızada yaşanan ani değişimlerle “risk toplumu” teorisini de gündeme getirmiştir. Tarihsel hafızada yaşanan ani değişimler “gelecek” kurgusunu da etkileyebiliyor. Bu kapsamda, Beck, risk toplumunun modernleşmenin bir ürünü olduğunu iddia etmektedir. Günümüz toplumlarının yaşadığı risk, tehlike ve tehditleri, modernliğin yan etkisi olarak meydana gelen toplumsal sorunlara çözüm olarak düşünömsel (refleksive) modernleşmeden bahsetmektedir. 1986 yılında sosyal bilimlere kazandırmış olduğu risk toplumu teorisini merkeze alan Beck, 1989 Soğuk Savaş’ın sona erdiği ve dünyanın dönüşüm geçirdiği bir dönemde, risk toplumu kavramını, modernliğin radikal bir kopuşu olarak belirginleştirdiğini ifade etmiştir (Delibaş, 2015: 51).

Bu içerikte, 2011 yılından sonra Suriye’den yönelen kitlesel göçlerle başlayan tartışma, 1990’lardan sonraki “tarihsel hafızada yaşanan ani değişimlerin/dönüşümlerin” medyada yansıyan temsil sorununu “yönetimsellik yaklaşımı” ve “siyasal eylem” başlığında ele alınabileceğini gösteriyor. Bu bağlamda, post-siyasal olanın göstergebilimsel yaklaşımında, Stuart Hall’un iletişimsel modeli kapsamında medyada “kültürel temsil” tartışılacaktır. Yönetimsellik yaklaşımı çerçevesinde söylemsel ve siyasal zeminde medyanın “riskli politik pozisyonunu”, farklı bakış açılarına sahip (Cumhuriyet ve Hürriyet) gazete incelemesi ile betimlemeyi amaçlamaktayım.

2. İLETİŞİM BİLİMSELİN GÖSTERGE BİLİMSEL YAKLAŞIMI: “TEMSİL”

Diyalog nasıl sürdürülür? Dil ve göstergeler “temsili bir sistem” olarak yayılır. Dilde kavramlarımızı, fikirlerimizi, duygularımızı savunmak ya da diğer insanlara göstermek için işaret ve semboller kullanırız; bunlar sesler; yazılı kelimeler, elektronik olarak üretilmiş görüntüler, müzik notaları, hatta nesnelere olabilir (Hall, 2017:8). Bir kültürde, düşünce, duyguların temsil edilmesini sağlayan dildir. Anlamın üretilmesi ve dünyayı kavrayışımız önemlidir. Sosyal bilimler alanında Stuart Hall’un belirttiği üzere, kültür kelimesi; bir kişi, topluluk, ulus ya da sosyal grubun “yaşam şekli” konusundaki ayırt edici olan özelliğini işaret etmek için kullanılıyor. Bu da antropolojik tanım olarak biliniyor. Kültür, romanlar, resimler, TV programları veya karikatürler olmaktan çok bir süreçtir ve uygulamalar grubudur. Kültürel anlamlar sadece bireyin hafızasında olan şeyler değildir. Sosyal pratikleri düzenler, ayarlar, davranışlarımızı etkilerler ve bu nedenle gerçek pratik etkileri vardır. Bütün kültürlerde, herhangi bir konuya dair her zaman çok çeşitli anlamlar onu yorumlama ya da temsil etmenin birden fazla yolu olabilmektedir (Hall, 2017:9). Bu bağlamda, medyanın da temsil işlevi mevcuttur; anlamı inşa eden ve aktaran olarak. Medya da kültürel devinimi ve temsili sağlayan olarak “anlam” inşa edendir. Çünkü iletilmek istenen anlamları karşılayan ya da temsil eden semboller olarak işlev gören imgesel araçlara sahiptir. Bu anlamda medyada kültürel devinimde yer alan “işaret görevi” önemlidir. Hall, kavramları, fikirleri ve duyguları, başkalarının anlamlarını “*kabaca bizimle aynı şekilde okunmasını, deşifre etmesini ya da mümkün kılacak şekilde temsil eden işaretler*” (Hall, 2017 :11) olarak görünürleşmesini, medyada “temsil” olarak yorumlamaktadır.

Medyada temsilin, söylemsel-simgesel olanın kültürdeki rolüne ilişkin olarak “devinim” ve “risk” algısı anlamın üretilmesinin bir diğer özelliğidir. “Anlam nasıl üretilir?” sorusu bu bağlamda önemlidir. Kültürel devinim anlamın birkaç farklı alanda üretildiğini ve dolaşıma girdiğini ortaya koymaktadır. Anlam, bir parçasını oluşturduğumuz bütün kişisel ve sosyal etkileşimlerde sürekli olarak üretilir ve değiş tokuş edilir. Medya da bir dizi farklı alana sirayet eder. Karmaşık teknolojilerde görünürleşir (Hall, 2017). Kültürel devinimin dönüşümünde temsil; kimlikten üretime; tüketimden düzenlemeye geçer. Bu dönüşümün çift katlı temsili ve karşılıklı iletişimi vardır. Özellikle de “dil politik olan ile ilişkisi, yani dilin politikası, söylemsel oluşumun işlevi üzerine tartışmanın, “belirginleştirme” işlevinin medyadaki temsil sorununda görünürleşmesi mevcuttur. Hall, dilin ve temsilin nasıl anlam ürettiğini değil, belirli bir söylemin ürettiği bilginin güçle nasıl bağ kurduğunu, davranışları nasıl düzenlediğini, nasıl kimlikler, öznellikler icat ve inşa ettiğini, belirli şeylerin temsil edilme, düşünülme, uygulanma ve incelenme şeklini nasıl belirlediğini de inceler.

Buradaki kilit soru şudur: “*Anlam, temsil sistemlerimiz aracılığıyla mı sabitlenir?*” Yani, “kelimelerin anlamı, dizilişi ve yan etkileri ve konuşma bağlamında incelenmesi ayrı bağlamlar mı yaratıyor?”

Örneğin,

- Anlambilim (kelimelerin anlamıyla ilgilenir)
- Sözdizimi (kelimelerin dizilişi ve anlama yaptıkları etkilerle ilgilenir)
- Edimbilim (Bir kelimenin belirli bir konuşma bağlamında kullanılma şekliyle ilgilenir) bu kapsamdadır.

Ancak, önemli olan nokta, anlambilim ile edimbilim yani anlam ile kullanım arasında nereye kadar katı bir ayrım yerleştirileceğidir (Hall, 2017: 92, 93). Her bir kimlik ya da söylemsel nesne, bir “eylem” bağlamına yerleşmiş olmaktadır.

Bu kapsamda, “paylaşılan anlamlar”, bazen temsilin ve kültürel devinimin “bilişsel” olarak kolektif hafızada yer edinmesine neden olabiliyor. Yeni milliyetçi ton, Calhon’un bilişsel olarak kolektif hafızada yer edinen “duygular, bağlılıklar ve hislerde” konu edinmesini ve sosyal pratikleri düzenlemesini anlam bilim ve edim bilimi medyada belirginleşen söylemsel ve simgesel yansımalarda hissettirmektedir. Medyada belirginleşen yeni milliyetçi ton, bu bağlamda anlam inşa eden olarak iletimdir. Söylemsel ve simgesel yansımalarda görünürleşmektedir (Hall, 2017:9).

2.1. Yönetimsellik (Governmentality) Yaklaşımı

Medyanın izlekleri bağlamında söylemselin ve simgeselin yansımalarında Michel Foucault’un “söylem, güç, erk” temelinde “yönetimsellik yaklaşımı içerisinde değerlendirilebilir. Yönetimsellik yaklaşımı, postyapısalcı teori içerisinde değerlendirenler de vardır. Foucault, ilk olarak, iktidar ile öznellik arasında ilişkiye odaklanır. Bir yönetim sorunsalı olarak, Foucault’nun her daim öne sürdüğü iktidar teknikleri ile bilgi biçimleri arasındaki sıkı ilişkiyi, “*iktidar-bilgi bileşiminin*” sistematik bir şekilde incelenmesine izin verir. Bu iki boyutun kesişimini kavramsal olarak vurgulamak için Foucault, yönetimsellik kavramını önerir; yönetimsellik (Gouvernementalité), “yönetimi ilgilendiren” sıfatından türetilen bir kelimedir. Bu yaklaşıma göre, politika ve bilgi birbirine karşıt değildir (Lemke, 2015 :7, 10). Modern toplumlarda “yönetme sanatı” ve Foucault’un yönetimselliği daha ziyade insanın “*içten içe işleyen*” kontrol etme mekanizmalarıyla da ilgilidir. Yönetimsellik bu bağlamda, özerk, özgür özneleri düzenleme meselesi değil, bunları sağlayan “ilişkiler” ağının izlekleridir (Lemke, 2015: 7, 9).

Foucault, söz konusu politikaların, klasik çağın toplumsal dağılımına eşlik eden, bir bölümü kendiliğinden gelişen bir diğer bölümü düşünülmüş olan, dil ve söz politikası ile bütünleştiğinden bahseder. Söylemsel oluşumun yani “*iktidarın görünmez*” denilen hissedilirliğinde ortaya çıkmaktadır (Foucault, 2020: 19, 20). Foucault söylemi daha genel, tarihi ve gelişmekte olan dil uygulamaları olarak görmektedir. Yönetimsel yaklaşımın bu bağlamda, söylemselin oluşumunda “*direnışı*” bastıran ya da bu kelimenin tüm yorumlayışıyla, söylemlerin içindeki çelişkileri ve gerilimleri eklemleyen “*inşa*” eden bir yanı da vardır.

Risk kelimesinin bilinen ilk kullanımı modern öncesi dönemlere aittir. Riskin o dönemlerde denizcilik terimi olarak tehlike, macera gibi anlamlarda kullanıldığı bilinmektedir. Çuhacı, Latin kökenli bir terim olan “*riscum*”un modern zamanlarda Almanya dahil pek çok ülkede uzun zaman öncesinde de kullanıldığını vurgulamıştır. Niklas Luhmann, kelimenin 16. yüzyıl ortalarında Almanca’ya, 17. yüzyılın ikinci yarısından sonra da İngilizce’ye girdiğini belirtmiştir. Almanca’da “*risiko*”, İngilizce’de “*risk*”, Fransızca’da “*risque*”, İtalyanca’da “*risico*” olarak kullanılan kelimenin günümüzdeki anlam karşılıkları “*riziko, tehlike, zarar olasılığı, tehlikeyi göze almak, tehlikeye atmak*” şeklinde verilmiştir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise risk, “*riziko*” şeklinde karşılık bulmaktadır. “*Riziko*” ise “*zarara uğrama tehlikesi*” şeklinde tanımlanmıştır. Sözcük, günümüzde, borsadan trafiğe, sağlıktan endüstriye kadar pek çok alanda sıkça kullanılmaktadır (Çuhacı, 2007).

Ancak, yaşadığımız çağ itibarıyla, risk kavramı sadece bununla ilintili değildir. Daha ötesinde risk kavramının sosyolojik ve teorik araştırmalara konu edinilmesi bağlamı 1980’li yılları sonlarına doğru ortaya çıkması ile başlamıştır. Bu alanda ilk çalışmaları da Ulrich Beck’in eserlerinde görmek mümkün. Özellikle S.S.C.B.’nin parçalanma sürecinden sonraki dönemde bu konuya yönelen Beck, risk kuramını, yeni oluşum içinde olan 21. yüzyıl toplumsal yapısını ve bu toplumun kültürel, siyasal, ekonomik, toplumsal, teknolojik ve bilimsel farklılıklarını açıklama amacıyla geliştirmiştir. Yaşanan ani tarihsel değişmelerin kolektif hafızada yer edinmesi, medyada temsil sorununu da gündeme getirmektedir. Tüm bunlarla birlikte düşünüldüğünde, risk toplumu sanayi toplumunun günümüze yansıyan çevresel, kültürel, toplumsal, bilimsel yan etkilerini, tehlike, tehdit ve risk unsurlarını kapsamaktadır. Beck, yaşadığımız çağı bir geçiş süreci olarak tasvir etmektedir (Çuhacı, 2007: 136).

Bu bağlamda medyada temsilde “*Başka formlar var mıdır?*” sorusunu sormak gerekiyor. Medyanın rıza ve otorite bağlamı üzerine yazılanların da Foucault’un “yönetimsellik” yaklaşımı içerisinde incelenmektedir. Medyada söylemsel ve simgesel temsilde yeni milliyetçi tonun “*siyasal eylem*” başlığı “*inşacı*” yaklaşımı kuvvetlendiriyor. Örneğin, son zamanlarda “*medyanın*” güçlü inşacı yaklaşım

içerisinde, özellikle de Althusser'in formülüne Zizek'in bakışının, "dönüşüm" açısından işlevsel pratikler getirdiğini ve "yeniden üretim" anlayışının sadece söylemsel değil aynı zaman da simgesel olduğu, "direnişin" rıza" ürettiği yorumundan bahsedilebilir. Aslında burada bu dönüşümün "başka" formlarla eklenmesi söz konusudur. Zizek, bu dönüşümü "dispozitif" kavramı ile açıklıyor. "Althusser'in "devletin ideolojik aygıtları" formülünün dispozitif terimi ile açıklanmasıdır (Zizek, 2014: 503). Bu formül en bilinen tanımlamasıyla, devletin ideolojik aygıtları (DİA) + devletin baskı aygıtları (DBA)= rıza'dır (Althusser, 2019).

Özellikle de Foucault'nun eserlerinin ilişkisel olma özelliği söylem ile toplumsal kurumlar arasındaki ilişkiyi anlama çabasıdır. Her bir toplumsal pratik kümesi, Foucault'nun ifadesiyle "söylemsel oluşum" olarak adlandırdığı şeyin içinde yerleşiktir ve söylemsel oluşumun yarattıklarını gösterge bilimselin "kültürel devinimi" üzerinden yeniden yapılandırır.

3. YÜKSELEN "YENİ MİLLİYETÇİLİK" VE POST -SİYASAL OLUŞUM

Türkiye'de milliyetçilik, ideolojilerin eklenmesi ile birlikte farklı tonlarda ve dozlarda bir etki gücüne sahiptir. Milliyetçilik, Craig Calhoun'un "Milliyetçilik" adlı kitabında da belirttiği üzere, söylemsel oluşumu ve bilinçaltı reflekslerle güncel sorunlara ilişkin tepkileri harekete geçirir, yönlendirir ve "başka" ideolojilerle eklenir (Calhoun,2009). Ancak "krizin" harekete geçmesi ve söylemsel ve simgeselin medya yansımalarında "hissedilir şiddet", yeni milliyetçiliğin "güç, reaksiyon, kimliksel kategorizasyon" gibi farklı tonlarda olmasına ve "riskli politik pozisyon" haline gelmesine de neden olabiliyor. Yeni milliyetçiliğe dönüş ve aynı zaman da riskli politik pozisyon, "zorlaşan iç ve dış konjonktür nedeniyle" ideolojik destek arayışına araçsallık sağlamıştır. Toplumsal kutuplaşmayı, büyüyen dış tehditleri, dost/düşman ayrımı gibi keskin zıtlıkları tırmandırarak siyasi gücü konsolide edebilecek en güçlü ideolojik araç da milliyetçiliktir. Siyasal partilerin "duruşları", özellikle de milliyetçiliğe bakışta, "medya" aracılığıyla topluma sirayet eder.

Eatwell ve Goodwin (2018), "Milli Popülizm Liberal Demokrasiye Karşı İsyân (National Popülizm The Revolt Against Liberal Democracy)" adlı eseri, bu bağlamda kapsamlı bir tartışma başlatmıştır. "Dünyada ve Türkiye'de, borçlanma üzerine kurulu birikim modeli krizinde olduğu görüşüne göre", bu yeni dengeye karşı gelişen tepkinin kontrolü/yönetilmesi ihtiyacı, milliyetçi otoriter tarzları güçlendirdi. 2011 yılından sonra Suriye'den Türkiye yönelen kitlesel göçler, Batı karşısındaki Türkiye'de bulunan çok sayıdaki Suriyeli sığınmacı sorunu "krizi" derinleştiriyor ve milliyetçi-muhafazakâr reaksiyonu ortaya koyuyor. "Diyalog" ve "çatışma" eksenini yeni milliyetçiliğin etki ettiği "medya" ya, risk toplumu teorilerinden yönetimsellik yaklaşımını güçlendiriyor. Üstelik medyanın, yaşanan "toplumsal anomiyi" durumunun sokaktaki etki alanlarına nüfuz ederek.

Yeni milliyetçilik, batının çoğunda özellikle de Avrupa ve ABD'de ve Türkiye'de milli popülizm ile birleşerek yeni bir güç haline gelmiştir. Eatwell ve Goodwin'in "Milli Popülizm Liberal Demokrasiye Karşı İsyân" adlı eserinin temel argümanları, bu hareketi gerçekten anlayabilmek için geri adım atılması ve toplumları uzun yıllar boyunca yeniden biçimlendiren derin ve uzun vadeli eğilimlere bakılması gerektiğidir (Eatwell & Goodwin, 2018: ix, x).

21.yüzyılda yeni milliyetçiliğin kontrol mekanizması milli popülizm, kültürü, milletin çıkarları söylemi ile sesini yükseltiyor. Yapılan araştırmada, küreselleşen yeni dünyada, siyasi ve sosyal yaşamlarımızı örgütleyebileceğini kanıtlamış tek yapı olarak gördükleri ulus devletin erozyonu sorunu ortaya çıkmıştır. Batılı toplumların, göçmenlik oranlarını ve modern uygarlık tarihinde büyük ölçüde eşit bulunmayan aşırı etnik değişim oranlarını hızlı bir şekilde emme kapasitelerini sorguluyorlar. Batının şu anki ekonomik yerleşiminin neden yüksek oranda eşitsiz topluluklar yarattığını ve halkın örneklerini geride bıraktığını ve devletin, istihdamlarını ve refahlarını öncelikli olarak, ulusal gelire para harcayan insanlara vermeleri gerektiğini soruyorlar. Öte yandan kozmopolit ve küreselleşme gündemleri sorusu, bunların bizi ne tür toplumlar yaratacağını soruyorlar. Milli popülizm, milyonlarca insanın tartışmak istediği meşru demokratik sorunları da gündeme getirmektedir. Seçkinlerin, sıradan insanların yaşamlarından ve endişelerinden daha fazla nasıl izole edildiğini sorguluyorlar. Siyasi ve sosyal yaşamlarımızı örgütleyebileceğini kanıtlamış tek yapı olarak gördükleri ulus devletin erozyonu sorunu

ortaya çıkmıştır. Western toplumlarının, göç oranlarını ve modern medeniyet tarihinde büyük ölçüde eşi bulunmayan hiper etnik değişim oranlarını hızla emebilme kapasitelerini sorguluyorlar. Mevcut ekonomik uzlaşmanın neden yüksek oranda eşitsiz topluluklar yarattığını ve insanların geride bıraktıklarını ve devletin işlerini ve refahını kendi ulusal limanına ödeme yapan insanlara refah içinde sağlayıp sağlamayacaklarını sorguluyorlar. Bu bağlamda kozmopolit ve küreselleşen gündemler sorgulanıyor, bunların bizi nereye götürdüklerini ve ne tür toplumlar yaratacaklarını soruyorlar. Bazıları, bütün dinlerin batıdaki modern yaşamın kilit yönlerini destekleyip desteklemediğini soruyor, örneğin kadınlara ve LGBT topluluklarına saygı gibi. Bu nedenle, bazı millî popülistlerin ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına, özellikle de Müslümanlara yönelmesi de söz konusudur (Eatwell & Goodwin, 2018: xii).

Bu bağlamda, “yeni milliyetçilik” ideolojisinin “görünümleriyle” yüzleşilmektedir. Medyanın söylemsel ve simgesel” yansımalarıyla “yeni milliyetçiliğin içerimleri, politik popülizm ile görünürleşmiştir. Ancak, bu eklemleme “konjonktürün” değişen riskli politik pozisyonu ile “söylemselin ve simgeselin” inşası, yeniden tanımlama ve yeniden üretim mekanizması ile “kültürel devinim” de yerini almıştır.

Bu kapsamda, Chantal Mouffe’un “Siyasal Üzerine” adlı eserinde “post politik vizyondan” bahsedilir. Beck ve Giddens’in ikisi de “reflexive modernite” aşamasında “demokrasinin demokratikleşmesi” herhangi bir hasım tanımlamaya gerek kalmadan gerçekleşebileceğine inanır. Onlara göre, bugünün temel siyasal sorunu, farklı yaşam biçimlerinin taleplerine dair anlaşmazlıkları çözmeye, düşünümseelliğin gelişimini desteklemek için “diyalojik demokrasinin” gerçekleşebileceği her alana doğru genişlemesine dair sorunları içerir. Mouffe üzerinde durduğu, bu sorunların gruplar tarafından değil, bireyler tarafından belirlenmesidir. Örneğin, Giddens, “yaşam politikası” ve Beck “alt politika” kapsamında ele almaktadır. Demokratik tartışmanın merkezine yeni dayanışmalar ve güven gibi, “bireyler” arası bir diyalog çerçevesi ile öneriyorlar. Çatışmanın olması durumunda, “hoşgörü” ilkesini geliştirebildikleri kamusal alandaki açılımı önermektedirler.

Temel argümanları, geleneksel milliyetçi tanımlamanın keskin ayrımlarından görülebilecek “biz/onlar” ekseninde inşa edilen kolektif kimliklerin artık var olmadığı, bununla da siyasal cephelerin dağıldığıdır. Bu bağlamda, Mouffe, risk toplumunun ortaya çıkması ile ve siyasal çatışmaların bireyselleşmesiyle birlikte çatışmanın eski hatlarının ve partizan uyumsuzluklarının anlamlarını kaybettiğini, siyasetin merkezi konumunu da sorgulamayı beraberinde getirdiğini vurgular. Asıl düşünülmesi gereken şudur: “*Reflexive modernleşmenin ilerlemesini reddeden “gelenekçi” ya da “köktenci”lerin, geleneğin eski kesinliklerini yeniden vurgulayan, alt siyasal mücadelelerin yüzeye çıkması*” ile yüzleşilmesidir (Mouffe, 2013: 60, 61).

3.1. 2011 yılından sonra “Göç Krizinin” Belirginleşmesi ve Türkiye Medyasından İzlekler

Doğan Çetinkaya’nın “*Ortadoğu: Direniş, Devrim, Emperyalizm*” adlı eserinde belirttiği üzere 17 Aralık 2010’da dünyanın en meşhur işportacısı Muhammed Bouazizi, yüzde otuzluk işsizlik oranına sahip bir Tunus kasabası olan Sidi Bouzid’de, belediye önünde kendini ateşe vermişti. Bu olaydan on gün sonra Tunus’un başkentinde protestolar başlamıştı. Ortadoğu’daki hareketlenme, direniş dalgası bu olayla başlamıştı. Ortadoğu ülkeleri arasında Tunus, Mısır, Libya ve Suriye’de yönetime karşı başlayan protesto hareketleri, önemli gelişmeler üretti. Arap Baharı veya Uyanışı olarak adlandırılan bu toplumsal hareketler, “*demokrasi, özgürlükler, iktidar bölüşümünde eşit söz hakkı gibi*” siyasi ve sivil haklara gönderme yapan sivil toplum hareketleri şeklinde tanımlanmaktadır. Ancak bu paradigmanın tartışıldığı ve egemen söylemin bakış açısının bazı gerçekliklere değinmediği konusunda bazı fikirsel farklılıklar vardır. Bölgedeki neo-liberal oluşumların varlığı da söz konusuydu (Çetinkaya, 2016: 73). Arap Baharının etkilerinin yoğun olarak hissedildiği ülkelerden biri de Suriye’dir. Suriye de 2011 yılından bu yana devam eden çatışmalar sonucunda binlerce insan hayatını kaybederken milyonlarca insan da ülkelerini terk etmek zorunda kalmıştır (Karkın & Yazıcı, 2015: 201). 2011 yılı bu bağlamda, “göç” krizinin belirginleştiği bir yıldır. M. Murat Erdoğan’ın, “*Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı*” araştırmasına göre, temelde Suriye kaynaklı olan bu zorunlu ve kitlesel göç hareketi, Suriye dışından pek çok mülteci ya da göçmen adayının da Türkiye’ye yönelmesine neden olduğu vurgulanmıştı. Son altı yılda, Türkiye’ye gelen toplam mülteci/göçmen sayısı 4,2-4,5 milyonu

aşmış, bu gelenlerin yaklaşık olarak 1,2 milyonu 2014-2015 ve 2016'da başta Avrupa olmak üzere başka ülkelere gitmiş, ancak asıl büyük grup, yani 3,1 milyonu Suriyeli olmak üzere toplamda 3,5 milyon mülteci Türkiye'de kalmıştır. %92'den fazlasının kent mültecileri olduğu bilinmektedir. Türkiye'deki mültecilerin sadece %8'i kamplarda ve nispeten toplumdan izole yaşamaktadır (Erdoğan, 2017: 5).

2011 ve 2018 yılları arasında, medyadan topluma nüfuz eden simgesel ve söylemsel etki karşılaştırıldığında, göç krizi konusunda farklılıklar olduğunu söylemek mümkündür. Göç alan ülkelerde “dışlama, nefret ve ayrımcılık” gibi söylemler ile yüzleşilebiliyor. Medya hem çatışma hem de uzlaşma aracıdır. “Medyanın” söylencelerin yayılım etkisinin topluma sirayet etmesine neden olması “risk algısı” ve “yönetimsellik yaklaşımını” düşündürmesi olasıdır. Türkiye medyasında 2011 yılında yurtdışından gelen göçmenlere ilişkin olarak en çok kullanılan kavram “misafir” kavramıydı. Aşağıda Erdoğan'ın çalışması, 2011'den sonra Suriye'den Türkiye'ye yönelen kitlesel göçlerin Türkiye medyasının topluma “yansıtma” konuları olarak yıllar arasındaki konu başlıklar sıralanmıştır. 2018 yılından sonraki başlık, güncel gelişmelere ve siyasal partilerin gündemine göre eklenmiştir:

- 2011-2012: İnsanlık Dramı - “Destek Zamanı”
- 2013-2014: “Esad Rejiminin Geleceği”
- 2014-2015: “Avrupa'ya Büyük Kaçış”
- 2015: “Aylan Bebek”
- 2015: “Türkiye-AB Anlaşma Müzakereleri”
- 2016: “Vatandaşlık (Erdoğan, 2017: 17)”
- 2018- Siyasal Parti söylemlerinde “*Geri Gönderme*” başlıklı gündem oluşmuştur.

Çalışmanın bu bölümünde “fotoğrafın” odaklandığı Türkiye medyasının “yeni milliyetçilik” ve “endişe” yayılım etkisi incelenecektir. Bu içerikte, “*Cumhuriyet*” ve “*Hürriyet*” internet gazetesinden alıntılanan simgesel ve söylemsel boyutu betimlemeyi ve sürecin yeni milliyetçiliğin eklenildiği medyadaki riskli politik pozisyona odaklanarak “yönetimsellik yaklaşımının” öneminden bahsedilecektir.

“Yaşam politikaları” bağlamında değerlendirildiğinde, “ekonomik göstergeler”, “uyum” konusunun “her iki toplumun beklentileri ve işteşliği” dikkate alınarak gerçekleşmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bahsedilen söylemin yaşamsal anlamda durduğu yer, daha güçlü gruplar ve bunların üyeleri artan bir yaygınlıkta ve çeşitlilikteki söylem rollerini, türlerini, vesilelerini ve üsluplarını denetlerler ya da en azından bunlara erişme olanağına sahiptirler. İnsanlar etnik azınlıklar hakkındaki görüş ve bilgilerinin kaynağı olarak televizyon, yeni medya ve gazetelere, yaşam alanına danışırlar.

Dolayısıyla, bu bilgiler, farklı bakış açısına sahip iki gazetenin “milliyetçilik” ve “siyasal eylem” başlığında değerlendirilebilecek olan fotoğrafın odaklandığı medyanın “toplumsal bir aradalık, huzursuzluk, endişeler, ekonomik ve kültürel sıkıntılar” gibi konu başlıklarını birlikte ele almak, incelemek için seçilmiş ve açılmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın sınırlılıkları kapsamında, farklı bakış açısına sahip iki gazetenin (Hürriyet ve Cumhuriyet) medyada kültürel devinimde “temsil” sorununda “risk algısı” ve “siyasal eylem” içerikli haberler değerlendirilmeye alınmıştır. Risk ve siyasal eylem başlığında medyanın kolektif hafızada yer edinen inşacı yaklaşımı çerçevesinde farklı bakış açısına sahip iki gazete (Hürriyet ve Cumhuriyet) seçilmiştir. Yeni milliyetçi tonunun medyadaki yayılım etkisi bu kapsamda değerlendirilebilir. Aşağıda bu içerikte, haber başlıkları ve içerikleri verilmiştir:

Hürriyet İnternet Haber

“Türkiye 2011'den bu yana 2,1 milyon Suriyeli mülteciye 8 milyar dolar harcadı

“Tarihin En Büyük Yardım Talebi” Fevzi KIZILKOYUN / ANKARA 28. 10. 2015 -29.10.2015 - 09:20

“*Hatay'daki Cilvegöz Sınır Kapısı önünde hareketlilik başlar, Suriye'de yaşanan protesto ve iç çatışmaların artması artık bir insani krize dönmüştür ve Suriyeliler güvenlik endişesiyle ülkeyi terk*

etmeye başlar. İşte Türkiye ilk Suriyeli mülteciye kapısını o tarihte açar. Arkası gelir, iç savaştan, İŞİD zulmünden kaçan milyonlarca Suriyeli önce komşusuna sığınır. Suriye’de 12 milyon kişi yerinden edilir, 4 milyon 200 bini ise ülkeyi terk etmek zorunda kalır. Bugün Türkiye bu 4 milyon 200 bin Suriyelinin 2 milyon 138 bin 977’sine ev sahipliği yapıyor” (Kızılkoyun, 2015).

- “Akın akın gidiyorlar... Sayıları 35 bini geçti! Başlıklı haber: Reşit ÇELEBİOĞLU/KİLİS (DHA) Son Güncelleme: 06.06.2018 - 12:11 Hürriyet

“Ramazan Bayramı’nı ülkelerinde geçirmek için Kilis’in Öncüpınar Kapısı’ndan geçiş yapan Suriyelilerin sayısı, 35 bini buldu. Ramazan Bayramı’nı ülkelerinde geçirmek için internet üzerinden randevu alan Suriyeli sığınmacılar, Kilis’teki Öncüpınar Sınır Kapısı’nda işlemlerini yaptırarak, sınırı geçiyor. Otobüslerle sınırı geçip, Suriye tarafına giden Suriyelilerin sayısı ise 35 bine ulaştı. Bayramı ülkesinde geçirmek için başvuran 74 bin Suriyelinin geçişi ise bayrama kadar devam edecek” (Çelebioğlu, 2018).

- “Suriye’yle ilgili hiçbir hatıraları yok” Son Güncelleme: İpek Özbey, 15.10.2018 - 00:26

“Bizim askerimiz Suriye’de savaşırken onlar nargile içiyor... Ucuza çalışıp Türkleri işsiz bırakıyorlar... Nitelikli olanları Avrupa’ya, eğitimsizler Türkiye’yi seçiyor... Bu kadar fakirlerse neden çok çocuk yapıyorlar...” TÜBİTAK ile birlikte ‘1003 Entegrasyon Projesi’nin startını veren Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi’nden Doç. Dr. Şebnem Köşer Akçapar’a göre bu düşüncelerin çoğu Türkiye’deki Suriyelilerle ilgili yanlış bir algıdan besleniyor ve suç oranları sanıldığı kadar aksine çok düşük: “Büyük kısmı burada yaşamaya devam edecek. 5-9 yaş arası 478 bin çocuk var. Bunların bir kısmı burada doğdu, bir kısmı çok küçükken geldi. Suriye ile ilgili hiçbir hatıraları yok. Bir an önce entegrasyon şart (Özbey, 2018).

- “Süre doldu; Suriyeliler akın etti...” Ali ABLAY- Cemal YURTTAŞ, İSTANBUL(DHA) Son Güncelleme: 30.10.2019 - 20:20.

“Geçici misafir statüsünde Türkiye’de bulunan Suriye vatandaşlarının İstanbul’da kaydı olanlarının kalmasına izin verilirken, kaydı İstanbul’da olmayanlar kayıtlı oldukları illere gönderilecek. Bugün İstanbul’daki il göç idarelerinde yoğunluklar yaşandı. Kaydı İstanbul’da olmayan Suriye vatandaşları kayıtlarını İstanbul’a aldirmek için göç idarelerine akın etti.

- "İstanbul’da Kaçak Olarak Kalacağım"

Kendisinin Bursa’da ailesinin ise İstanbul’da kayıtlı olduğunu belirten Amad Hüseyin, "İki buçuk senedir Türkiye’deyim, benim kaydım Bursa’da, eşim ve çocuklarımın hepsi İstanbul’a kayıtlı. Bugün geldim İstanbul’a kayıt olabilmek için ama kaydımı yaptırılmıyorum bana 'Bursa’ya git' diyorlar. İzin vermiyorlar şimdi İstanbul’da kaçak olarak kalacağım " dedi (Yurttaş, 2019).

- “Kendini Türkiyeli gören Suriyeliler kuşağı geliyor” başlıklı köşe yazısı Sedat ERGİN -31 Ocak 2019

“Bu çocuklar arasında Suriye’yi hiç hatırlamayanlar olduğu gibi, savaşın korkutucu yüzüne bizzat tanıklık etmiş, bombardıman altında yaralanıp tedavi görmüş olanlar da var. Sorulara verdikleri yanıtların ortak paydası, neredeyse hepsinin söz birliği etmişçesine Türkiye’de kalma arzusunun belirtmiş olması. Suriyeli çocukların ifadeleri yan yana konulduğunda, çoğunda Türkiye’ye bir aidiyet duygusunun şimdiden yerleşmiş olduğu anlaşılıyor. Kuşkusuz, aralarında Suriyeli oldukları için “dışlandıklarını”, “sevilmediklerini”, “kendileriyle dalga geçildiğini” söyleyenler de var. Böyle de olsa, bu küçük çocukların dünyasında gelecek düşüncesinin büyük ölçüde yaşadıkları ülke Türkiye üzerinde şekillenmekte olduğunu söyleyebiliriz” (Ergin, 2019).

Cumhuriyet İnternet Haber

- “Suriyelilere nefret kampanyası”

“Suriye’deki iç savaş nedeniyle 2011 sonrası göç etmek zorunda bırakılan 3 milyon 613 bin Suriyeli, “geçici koruma statüsü” ile Türkiye’ye yerleşti. Toplam 196 ülkede faaliyet gösteren Change.org’da da

kullanıcılar şimdiye dek “Suriyelilere yönelik nefret söylemi içeren” 73 kampanya başlattı. Kampanyalarda Suriyeliler için, “sürgün edilsinler”, “sokağa salınmasınlar”, “vicdan yoksunu”, “katil beyinli”, “taşkın”, “Def olsun gitsinler” gibi ifadeler kullanıldı. Kampanyalara şimdiye dek 1 milyar 385 milyon 122 bin 43 kişi imza attı. Türkiye’deki Change.org’da Suriyelilere ilişkin kampanyalar en çok “Suriyeliler ülkelerine gönderilsin” talebiyle başlatıldı (Cumhuriyet, 21 Temmuz 2019).

- “Suriyeliler işyeri açtı, esnaf kepenk kapattı”

“67 bini kayıt altında toplam 320 bin Suriyelinin yaşadığı kentte, yan yana açılan ve tabelaları Arapça yazılı olan iş yerleri, Şam sokaklarını andırıyor. Suriyelilerin açtığı iş yerlerinin sayısı Etna ve Sanatkârlar Odası Birliği’nin araştırmasına göre 700’ün üzerinde iken, kayıt dışı işyerleri ise bu rakamı 3’e katlıyor. Etna ve Sanatkârlar Odaları Birliği Başkanı Talat Dinçer, Suriye göçüne yönelik bir kontrol mekanizmasının işletilemediğini, Suriyelilerin istedikleri yerde Türk esnafın uyduğu kurala uymadan iş yeri açmaya devam ettiğini kaydetti. Suriyelilerin maliyet yükünün Türk esnafına göre çok daha az olduğuna dikkat çeken Dinçer, “Bu ürünler piyasaya arz edilirken daha düşük fiyatlara sunulmaya başladı. Böylelikle haksız bir rekabet ortamı oluştu. Bu toplumsal sorunları da arkasından getirmeye başladı. Bu sıkıntılar toplum düzenini ve ticari hayatı bozdu. Kent içinde bizim tespit ettiğimiz kayıtlara göre 700’ün üzerinde Suriyelilerin açtığı iş yeri var. Bunun en az 3 katı kayıt dışı açılan iş yeri var. Buralarda yasalara uygun üretim yapılmıyor” dedi (Cumhuriyet, 2016).

- “Suriyeliler sınır kapılarına akın etti! İzdiham yaşandı”

“Kurban Bayramı’nı ülkesinde geçirmek isteyen Suriyelilerin Hatay’ın Reyhanlı ilçesindeki Cilvegözü ile Kilis Öncüpınar’daki sınır kapılarından çıkışları devam ediyor. Sabah saatlerinde başlayan çıkışların ikinci gününde yaklaşık 3 bin 250 bin kişinin bayramlaşmak için ülkesine gittiği öğrenildi” (Cumhuriyet, 27 Kasım 2019).

- “Suriyeliler İstanbul Valiliği önünde eylem yapacak iddiası”

“İstanbul Valiliği, İstanbul’a kayıtlı olmayan Suriyelilere kayıtlı oldukları illere geri dönmeleri için 20 Ağustos’a kadar süre verdi. Bu tarihe kadar, kayıtlı oldukları illere dönmeyen Suriyeliler yakalanarak bağlı oldukları illere gönderilecek. Bu kararın duyulmasının ardından sosyal medya üzerinden toplanan bir grup, 25 Temmuz Perşembe günü İstanbul Valiliği önünde eylem yapacaklarını duyurdu” (Cumhuriyet, 27 Kasım 2019).

Hürriyet ve Cumhuriyet gazetesi internet sitesinden 2011, 2015, 2018 ve 2019 yılları göç başlıklı haberlerin yoğunlaştıkları yıllar olarak okunabilir. 2011’de “göç” krizinin maliyeti ve tarihin en büyük yardım talebinin verildiği üzerine yoğunlaşılırken, 2018 ve 2019’da geri gönderme modeli üzerine çalışıldığı ve Suriyeliler’in de kendi ülkelerine dönmek istediği, ancak bir bölümünün de “kentli Türkiyeli Suriyeli” (Hürriyet Gazetesi) olacağı tahmini üzerine yeni nesil kuşak ile gelecekte karşılaşılacağı sorunlar üzerine durulmuştur. İçe dönük olarak, “nefret söylemi” kampanyası Cumhuriyet gazetesinin haber başlığında yer verilmiştir. Ayrıca, “risk ve siyasal eylem” başlığında ele alınabilecek, Suriyeli eylemi olacağı iddiası, konunun derinliğini göstermektedir. İki gazetenin bu anlamda, daha farklı bir perspektifle konuyu ele aldığını söylenebilir. Hürriyet gazetesi, yardıma ve Suriyeliler’in kentte kalıcılığına odaklanırken, Cumhuriyet gazetesi “endişe”lerden bahsetmiştir. Örneğin, Suriyeli esnafın kepenk kapatması, kentte yerleşik olan Suriyeliler’in olduğu, kentte tutunma çabalarının olduğunu gösteriyor. Özetle söylemek gerekirse, “yaşamsal” alanda duran söylem, “algılarımızı, gündelik hayatımızı ve eylemlerimizi” harekete geçirebilmektedir. Mikro temelde, bazı mahallelerde Suriyeli gerginliğinin meydana gelmesi, konunun hassasiyetini ve yükselen yeni milliyetçiliğin göstergelerini imlemektedir.

4. SONUÇ

Göç krizinin 2011 yılında belirginleşmesiyle birlikte, Türkiye medyasından (Cumhuriyet ve Hürriyet internet gazeteleri) simgesel ve söylemsel farklılıklar betimlenmeye çalışılmıştır. 2011 yılında açık kapı politikası ile Suriyeliler “misafir” olarak ele alınmıştır. Ancak, 2018-2019 yıllarında siyasal partiler geri

gönderme modeli söylemine geçmiştir. Kullanılan sözcüklere bakıldığında, 2011 yılında bunun tarihin en büyük yardımı olduğu üzerinde durulmuş, 2018-2019’da ise, “kentli Suriyeliler” kavramı ile göçün uzun vadeli sonuçlarına dönülmüş, kalıcılık ve uyum konularına üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca Türkiye’de yaşayan yeni bir “Suriyeli kuşağın” geleceği tahmini üzerinde köşe yazısının varlığı da “göçün ekonomik boyutunu, kalıcılık- işteşlik (Türk toplumu-Suriyeli toplumun bir aradalığı), uyum” gibi belli başlıkları ön plana almaktadır. Cumhuriyet gazetesinde yapılan haberin başlığına göre, “Suriyeli esnaf kepenk kapattı”, nefret kampanyası”, göçün uzun vadeli sonucunu da gözler önüne sermekte ve “risk ve siyasal eylemin” imlemesini, yükselen yeni milliyetçiliğin görünümüleriyle karşı kaldığını da göstermektedir.

Bu bağlamda, 2011 yılında Suriye’den Türkiye’ye yönelen kitlesel göçler sonucu belirginleşen göç krizi, Türkiye medyasının izlekleri, simgeselin ve söylemselin yansımalarında Türkiye medyasında yükselen yeni milliyetçiliğin içerimlerinin sorgulanmasına ve yönetsellik yaklaşımı çerçevesinde “erk ve söylem”in değişen konjoktüre bağlı olarak, risk faktörünün “siyasal” boyutunun ne kadar güçlü olabileceğini göstermiştir. Toplumun genelinde “endişe, uyum sorunu, toplumsal eylemsellik kaygısı, ekonomik kaygılar, huzursuzluk, toplumsal bir aradalığın eksenlerinde dışlama-istenmeme, kalıcılık, yeni nesil kuşak” gibi çeşitli yeni milliyetçi imlemelerin göstergelerinin bir fotoğraf makinasının uzun vadeli “belirsiz” geçen sürecin “yuva” tuşuna odaklanmıştır.

KAYNAKÇA

21. yy. Türkiye Enstitüsü. (2019, Mayıs 24). *Suriyeli sığınmacıların vatanlarına dönmeleri için yapılması gerekenler*. <https://www.21yyte.org/tr/merkezer/bolgesel-arastirma-merkezeri/orta-dogu-ve-afrika-arastirmalari-merkezi/suriyeli-siginmacilarin-vatanlarina-donmeleri-icin-yapilmasi-gerekenler> adresinden alındı
- Althusser, L. (2019). *İdeoloji ve devletin ideolojik aygıtları*. (A. Tümertekin, Çev.). İthaki Yayınları.
- BBC. (2019). *Avrupa ve milliyetçilik: Avrupa Parlamentosu seçimlerinde milliyetçi ve aşırı sağcı partiler “güç bloğu” oluşturma çabasında*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45474089>.
- Beck, U. (2011). *Başka bir modernliğe doğru* (B. Doğan, Çev.). İthaki Yayınları.
- Calhoun, C. (2009). *Milliyetçilik*. (B. Sütçüoğlu, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Cumhuriyet Gazetesi. (2016). *Suriyeliler işyeri açtı, esnaf kepenk kapattı*. <https://www.cumhuriyet.com.tr/amp/haber/suriyeliler-isyeri-acti-esnaf-kepenk-kapatti-531566>.
- Cumhuriyet Gazetesi. (2019). *Suriyeliler İstanbul Valiliği önünde eylem yapacak iddiası*. <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/suriyeliler-istanbul-valiligi-onunde-eylem-yapacak-iddiasi-1501589>.
- Cumhuriyet Gazetesi. (2019). *Suriyeliler sınır kapılarına akın etti! İzdiham yaşandı*. <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/suriyeliler-sinir-kapilarina-akin-etti-izdiham-yasandi-1502042>.
- Cumhuriyet Gazetesi. (2019). *Suriyelilere nefret kampanyası*. <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/1498842/suriyelilere-nefret-kampanyasi.html>.
- Çetinkaya, D. (2016). *Ortadoğu: Direniş, devrim, emperyalizm*. İletişim Yayınları.
- Çuhacı, A. (2007). Ulrich Beck’in *risk toplumu kuramı*. *Sosyoloji Dergisi*, 3(14), 129-157.
- Delibaş, K. (2015). *Risk Toplumu*. Ayrıntı Yayınları.
- Eatwell, R., & Goodwin (2018). *Matthew national populism the revolt against liberal democracy*. *Pelican Books*.
- Erdoğan, M. M., & Kaya, A. (2016). *Türkiye’nin göç tarihi 14. yüzyıldan 21. yüzyıla Türkiye’ye göçler*.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Erdoğan, M. M. (2017). *Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı*. Özgürlük Araştırmaları Derneği.
- Ergin, S. (2019). *Kendini Türkiyeli gören Suriyeliler kuşağı geliyor*. <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sedat-ergin/kendini-turkiyeli-goren-suriyeliler-kusagi-geliyor-41100190>.
- Euronews. (2019). *Sarı Yelekliler'den esinlenen Kara Yelekliler, belgesiz göçmenler için Pantheon'u bastı*. <https://tr.euronews.com/2019/07/12/sari-yeleklilerden-esinlenen-kara-yelekliler-belgesiz-gocmenler-icin-pantheonu-basti-iscal>.
- Foucault, M. (2003). *Cinselliğin Tarihi*. (H. U. Tanrıöver, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Hall, S. (2017). *Kültürel temsiller ve anlamlandırma uygulamaları*. (İ. Dünder, Çev.). Pinhan Kültürel Araştırmalar Yayınları.
- Hürriyet Gazetesi. (2018). *35 bin Suriyeli, bayram için ülkesine gitti*. <http://www.hurriyet.com.tr/35-bin-suriyeli-bayram-icin-ulkesine-gitti-40859196>.
- Hürriyet Gazetesi. (2018). *Suriye’yle ilgili hiçbir hatıraları yok*. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/suriyeye-ilgili-hicbir-hatiralari-yok-40986730>.
- Hürriyet Gazetesi. (2019). *Süre doldu; Suriyeliler akın etti*. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sure-doldu-suriyeliler-akin-etti-41363189>.
- Karabel, S. (2018). *Avrupa’da yükselen aşırı sağ ve popülist söylem*. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/avrupa-da-yukselen-asiri-sag-ve-populist-soylem/1113760>.
- Karkın, V., & Yazıcı, Ö. (2016). Arap Baharı’nın Suriye’ye yansıması ve Türkiye’ye sığınan mülteciler (Gaziantep örneği). *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, 4(12), 201-213.
- Koç, A. (2018). Michel Foucault’un biyopolitika kavramının teorik çerçevesi. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 193-218.
- Lemke, T. (2015). Foucault'nun modern yönetimsellik çözümlemesi (Ö. Karlık, Çev.). Phoenix Yayınevi.
- Mouffe, C. (2013). *Siyasal üzerine*. (M. Ratip, Çev.). İletişim Yayınları.
- Oğan, S. (2018). *Dünyada düşüşteki küreselleşme ve yükselen milliyetçilik*. Türkiye Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Merkezi. <http://turksam.org/dunyada-dususteki-kuresellesme-ve-yukselen-milliyetcilik>.
- Zizek, S. (2014). *Ahir zamanlarda yaşarken*. Metis Yayınları.

EKLER**EK 1. Fotoğraf (Suriyeli Sığınmacıların Vatanlarına Dönmeleri İçin Yapılması Gerekenler)**

“Oysa fotoğrafın kendine özgü bir dili yoktur. Ayak izlerini ya da kardiyogramları okumayı öğrendiğimiz gibi öğreniriz fotoğraf okumayı. Fotoğrafın kullandığı dil, hadiselerin dilidir. Tüm kaynakları kendi dışındadır. Dolayısıyla, süreklilik arz eder... Fotoğrafçılıkta inşalarla uğraşılmaz, dönüştürme de yoktur. Sadece karar, odaklanma vardır.”

(John Berger, “Bir Fotoğrafı Anlamak”)



Kaynak: 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü. URL: <https://www.21yyte.org/tr/merkezler/bolgesel-arastirma-merkezleri/orta-dogu-ve-afrika-arastirmalari-merkezi/suriyeli-siginmacilarin-vatanlarına-donmeleri-icin-yapilmasi-gerekenler>